

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 9Co/257/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4107219868
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 10. 2012
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Katarína Marčeková
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2012:4107219868.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Marčekovej a sudkýň JUDr. Veroniky Svoradovej a Mgr. Ingrid Vallovej, v právnej veci navrhovateľa: F. W., bytom S., M. XX, zast. JUDr. Pavlom Gráčíkom, advokátom so sídlom v Nitre, Farská 40, proti odporkyni: O. W., bytom S. A., D. XX, zast. Pavlom Trnkom, advokátom so sídlom v Bánovciach nad Bebravou, Novomeského 1322/16, o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, o odvolaní navrhovateľa a odporkyne proti rozsudku Okresného súdu Nitra zo dňa 3. mája 2011, č. k. 25C/236/2007-389 a o odvolaní odporkyne proti uzneseniam Okresného súdu Nitra zo dňa 16. júna 2011, č. k. 25C/236/2007-419 a zo dňa 8. augusta 2011, č. k. 25C/236/2007-430, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa m e n í takto:

Do výlučného vlastníctva navrhovateľa sa prikazujú hnutelné veci:

1. kuchynská linka a sedenie.....66,39 eura
2. obývacia stena.....66,39 eura
hnutelné veci spolu:.....132,78 eura

Do výlučného vlastníctva odporkyne sa prikazujú hnutelné veci:

1. spálňový nábytok.....66,39 eura
2. sedacia súprava.....33,19 eura
hnutelné veci spolu:.....99,58 eura

Odporkyňa je povinná zaplatiť navrhovateľovi titulom vyporiadania podielov sumu 34.003,55 eura do 30-tich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Navrhovateľ je povinný zaplatiť na účet Okresného súdu Nitra súdny poplatok vo výške 2.147,50 eura do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Navrhovateľ je povinný zaplatiť na účet Okresného súdu Nitra trovy štátu vo výške 688,92 eura do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

II. Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 16. júna 2011, č. k. 25C/236/2007-419 z r u š u j e .

III. Napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 8. augusta 2011, č. k. 25C/236/2007-430 m e n í tak, že odporkyni priznáva oslobodenie od súdnych poplatkov.

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa veci patriace do bezpodielového spoluvlastníctva manželov vyporiadal tak, že nehnuteľnosti zapísané na LV č. XXXX, katastrálne územie S. A., parc. číslo 1472/339 o výmere 400 m², zastavané plochy a nádvoría, rodinný dom súpisné číslo XXX na parcele č. 1472/339 v hodnote 69.700 eur prikázal do výlučného vlastníctva odporkyne v podiele 1/1. Do výlučného vlastníctva navrhovateľa prikázal hnutelné veci: kuchynskú linku a sedenie v sume 66,39 eura a obývaciu stenu v sume 66,39 eura, spolu v sume 132,78 eura. Do výlučného vlastníctva odporkyne prikázal spálňový nábytok v sume 66,39 eura, sedáciu súpravu v sume 33,19 eura, spolu v sume 99,58 eura. Určil, že do majetku BSM patrí suma 1.659,70 eura, ktorú účastníci investovali do výlučného vlastníctva navrhovateľa. Odporkyni uložil povinnosť zaplatiť navrhovateľovi titulom vyporiadania podielov sumu 34.003,55 eura do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. O trovách konania rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Obom účastníkom uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne na účet tunajšieho súdu súdny poplatok vo výške 2.147,50 eura do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Navrhovateľovi uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Nitra trovy štátu vo výške 344,31 eura do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Odporkyni uložil povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Nitra trovy štátu vo výške 344,31 eura do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Rozhodnutie odôvodnil ustanoveniami § 148 ods. 1, § 149 ods. 1, 3 a § 150 Občianskeho zákonníka a z vykonaného dokazovania zistil, že manželstvo účastníkov bolo uzatvorené dňa 08. 04. 1978 a právoplatne bolo rozvedené ku dňu 24. 11. 2004. Počas manželstva účastníci nadobudli nehnuteľnosti, hnutelné veci, investovali do majetku navrhovateľa. Medzi účastníkmi v rámci konania prišlo k dohode v tom zmysle, že sa dohodli na rozsahu hnutelných vecí, ktoré patria do BSM a na ich zostatkových hodnotách a ako sa medzi účastníkov rozdelia. Účastníci sa taktiež dohodli v rámci konania na tom, že do BSM patria investície účastníkov ako manželov zo spoločných prostriedkov do výlučného vlastníctva navrhovateľa, konkrétne išlo o sumu 20.000,-Sk, v súčasnosti 663,88 eura, ktorú investovali do nehnuteľnosti patriacej do výlučného vlastníctva navrhovateľa na M. ulici v S. A.. Medzi účastníkmi nebolo sporné, že do majetku BSM patrí dom a parcela č. 1472/339 vo výmere 400 m², zapísané na LV č. XXXX, kat. úz. S. A.. Zároveň sa účastníci dohodli na tom, ktoré práce na nehnuteľnosti vykonala výlučne odporkyňa po rozvedení manželstva, teda účastníci akceptovali všeobecnú hodnotu nehnuteľností v pôvodnom stave, bez zhodnotenia nehnuteľností odporkyňou, ako aj po zohľadnení škodovej udalosti, nezavinenej účastníkmi. Znalcom E.. N. W. bola hodnota nehnuteľností stanovená na sumu 69.700 eur. Súd vo veci vykonal rozsiahle dokazovanie, v ktorom sa zameral najmä na skutočnosť, či majú byť podiely účastníkov z masy BSM rovnaké, alebo nie. Rozdielnosť podielov bývalých manželov na majetku patriaceho do BSM sa uplatňuje len výnimočne, v prípade, že dôkladne zistený skutkový stav takúto nerovnosť jednoznačne vyvodzuje. Z listinných dôkazov, ale najmä z výpovedí svedkov, mal súd za to, že vo veci účastníkov nebolo možné jednoznačne vyvodiť záver, že by ich podiely na majetku nemali byť rovnaké. Listinné dôkazy svedčili o spoločnom investovaní do výstavby domu. Svedkovia, ktorých navrhoval navrhovateľ, ako boli: N. V., D. W., X. W. a L. W., tvrdili, že aj navrhovateľ sa podieľal na výstavbe domu na D. ulici, prípadne zabezpečoval ľudí, ktorí na tejto stavbe robili. Taktiež sa podieľal na pestovaní kvetín či jahôd. Svedkovia, ktorých navrhovala odporkyňa a to: M. V., L. X., F. X., A. X. či E. F., tvrdili, že výstavbu zabezpečovala prevažne odporkyňa, avšak taktiež uviedli, že pri tom bol aj navrhovateľ, avšak len pri hrubej stavbe. Svedok odporkyne M. V. však uviedol, že na stavbe robil aj navrhovateľ a vie, že už začali stavať účastníci spolu. Odporkyňa predkladala aj čestné prehlásenia, že na D. ulici bývala len ona s deťmi, avšak toto bolo svedeckými výpoveďami uvedených svedkov vyvrátené. Čestné prehlásenia boli nacyklostylované, zjavne pripravované jednou osobou, preto im súd neprikladal takú váhu ako iným listinným dôkazom a výpoveďiam svedkov. To, že účastníci spolu bývali aj na D. ulici potvrdil aj ich syn F. W., ktorý tiež uviedol, že obaja rodičia robili na stavbe a spolu obrábali pôdu a pestovali jahody. Naopak, dcéra účastníkov C. W. ako svedkyňa uviedla, že navrhovateľ pracoval

len po základy, potom už všetko robila odporkyňa a pri spracovaní poľnohospodárskych plodín odporca nič nerobil. Dcéra nemá dobré vzťahy s navrhovateľom, ako aj najstarší syn odporkyne svedok F. X.. Z výpovede svedkov L. V. a E.. F. H. mal súd za to, že dom na D. bol dokončený, a teda užívateľsky schopný v r. 1990, keď ešte účastníci boli manželia a žili spolu. V rozvodovom konaní obaja účastníci uvádzali, že nežijú spolu od r. 1994, pričom aj odporkyňa v tomto konaní uvádzala, že začali stavať dom spolu a po r. 1994 ho dokončovala sama. Dokedy sa účastníci nepresťahovali do domu na D., bývali na M. v dome, ktorý patrí výlučne navrhovateľovi. Z rozvodového spisu vyplýva, že medzi účastníkmi boli vážne nezhody z dôvodu, že navrhovateľ často požíval alkoholické nápoje. Taktiež ešte pred rozvodom manželstva bolo súdom navrhovateľovi určované výživné na deti. Počas manželstva boli obaja účastníci určité obdobia zamestnaní, ale aj nezamestnaní, teda nie len navrhovateľ. Striedavo spolu žili a nežili v jednej domácnosti. Z týchto skutočností bolo možné vyvodzovať indície, že by bolo potrebné súdom zvažovať rozdielne podiely účastníkov na majetku patriacom do BSM, avšak po rozsiahlom dokazovaní takýto záver jednoznačne konštatovať možné nebolo. Deti účastníkov sú plnoleté a zaopatrené. Nebolo preukázané, že by sa navrhovateľ vyhýbal práci, ako už bolo konštatované, obaja účastníci určité obdobia pracovali a aj nepracovali. Nebolo preukázané, že by navrhovateľ spôsobil nejakú škodu a taktiež, že by sa navrhovateľ v podstatne menšej miere zaslúžil o nadobudnutý majetok, keď sa podieľal tak na výstavbe domu a jeho podiel nemožno charakterizovať ako nepatrný, resp. zanedbateľný, a taktiež sa podieľal na poľnohospodárskych prácach, či ako potvrdil syn účastníkov aj na rodinnom živote i v období, keď spolu nežili. Nezodpovedný prístup navrhovateľa k rodine nebol jednoznačne preukázaný. Odporkyňa sa i cestou právneho zástupcu v rozvodovom a v tomto konaní pri jednotlivých pojednávaníach rozdielne vyjadrovala k financovaniu a výstavbe domu účastníkov, výpovede upravovala podľa vykonaného dokazovania, čo súd nepovažoval za veľmi dôveryhodné. V rámci ocenenia nehnuteľnosti súd pritom zohľadnil investície, ktoré do nehnuteľnosti výlučne investovala odporkyňa, keď v rámci vyporiadania nehnuteľnosti bral súd do úvahy jej hodnotu po odrátaní jej investícií, čo preukázala a aj navrhovateľ akceptoval. Súdom nemohol vychádzať z hodnoty nehnuteľnosti v čase rozvodu manželstva, keď každý z vlastníkov má právo sa podieľať na raste trhovej ceny nehnuteľnosti, či škodovej udalosti, pričom, ako už bolo uvedené, súd zhodnotenie odporkyne zohľadnil. K vyporiadaniu majetku dochádza ku dňu rozhodnutia súdu o vyporiadaní BSM, nie ku dňu právoplatnosti rozvodu manželstva. V rámci hnutelných vecí došlo medzi účastníkmi k dohode tak ohľadne rozsahu hodnoty vyporiadaných hnutelných vecí a komu ich má súd prikázať. Túto dohodu účastníkov súd preniesol do svojho rozhodnutia, ako aj dohodu účastníkov o investíciách do výlučného vlastníctva navrhovateľa, konkrétne ohľadne sumy 663,88 eura (pôvodne 20.000,-Sk), čo účastníci zo spoločného investovali do zhodnotenia domu navrhovateľa na M. ulici. Súdom do masy BSM zahrnul aj ďalšiu investíciu účastníkov do výlučného vlastníctva navrhovateľa v sume 995,82 eura. Išlo o sumu 30.000,-Sk, ktorá bola vyplatená príbuzným navrhovateľa za účelom vyporiadania dedičstva navrhovateľa. Táto investícia bola preukázaná listinným dôkazom, ktorý potvrdila aj svedkyňa A. X., na základe čoho súd nebral do úvahy výpoveď X. W., ktorá síce potvrdila, že písala listinný dôkaz, avšak tvrdila, že tento nie je pravdivý, pričom nijak logicky tento rozpor neodôvodnila. Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti teda súd vyporiadal BSM účastníkov, do ktorého patrili štyri hnutelné veci (navrhovateľovi prikázané 132,78 eura, odporkyňi prikázané 99,58 eura), investície do majetku navrhovateľa v sume 1.659,70 eura a nehnuteľnosť - dom s pozemkom v hodnote 69.700 eur, keď podiely účastníkom súd určil v rovnakej výške. Odporkyňa mala záujem o domovú nehnuteľnosť, s čím súhlasil aj navrhovateľ, prezentovala, že je schopná navrhovateľa vyplatiť, teda túto nehnuteľnosť súd prikázal jej. Navrhovateľ tak mal veci v hodnote 1.792,48 eura a odporkyňa v hodnote 69.799,58 eura. Spolu 71.592,06 eura, z čoho polovička predstavuje 35.796,03 eura. V rámci vyrovnania podielov súd zaviazal odporkyňu na zaplatenie sumy 34.003,55 eura (35.796,03 - 1.792,48) navrhovateľovi. Súdom navrhovateľa a odporkyňu zaviazal na náhradu trov štátu - náklady na vypracovanie znaleckých posudkov podľa § 148 OSP, každého v sume 344,31 eura. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 OSP a žiadnemu z účastníkov nepriznal náhradu trov konania, keďže vyporiadanie BSM účastníkov bolo u každého rovnaké, pričom obe strany boli vo svojich vyjadreniach pomerne rovnako úspešné. Podľa zák. č. 71/1992 Zb. súd zaviazal účastníkov spoločne a nerozdielne na zaplatenie súdneho poplatku v sume 2.147,50 eura (3% z hodnoty sporu, teda zo sumy 71.592,06 eura).

Proti tomuto rozsudku súdu prvého stupňa podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ v časti trov konania a navrhol rozsudok súdu prvého stupňa v časti trov konania zmeniť a odporkyňu zaviazat zaplatiť mu trovy prvostupňového, ako aj odvolacieho konania, čo odôvodnil tým, že v priebehu konania

žiadal, aby sa vychádzalo z toho, že podiely oboch sú rovnaké a súd rozhodol v súlade s jeho návrhom, preto mal vo veci plný úspech.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podala vo veci samej odvolanie aj odporkyňa v časti stanovenia hodnoty do jej vlastníctva prikázaných vecí a určenia sumy titulom vyporiadania. Odvolanie odôvodnila tým, že ak vec od zániku BSM užívala, cena v čase zániku sa určí bez ohľadu na cenu v čase vyporiadania. Od rozvodu všetky platby spojené s prevádzkovaním domu uhrádzala len ona. Pre účely vyporiadania by sa preto malo vychádzať z ceny k 24. 11. 2004 v sume 50.000 eur a tiež z toho, že jej podiel je vyšší. Podiely mali byť určené v pomere 3:7. Nesúhlasila s tým, že v priebehu konania menila svoje vyjadrenia. Z uvedených dôvodov žiadala určiť hodnotu nehnuteľnosti v sume 50.000 eur a titulom vyporiadania ju zaviazat' vyplatiť sumu 13.874,72 eura.

Napadnutým uznesením zo dňa 16. 06. 2011, č. k. 25C/236/2007-419 súd prvého stupňa uložil odporkyňi zaplatiť súdny poplatok za odvolanie v sume 603,86 eura (3% zo sumy 20.128,83 eura).

Proti tomuto uzneseniu podala odporkyňa odvolanie, v ktorom uviedla, že v súčasnosti je invalidná dôchodkyňa, pričom jej mesačný príjem pozostáva z invalidného dôchodku vo výške 200,70 eura a dávky v hmotnej núdzi vo výške 30,85 eura. Iný príjem nemá a okrem majetku, ktorý tvorí predmet BSM, nevlastní žiaden majetok väčšej hodnoty. Z uvedených dôvodov si myslí, že jej majetkové pomery odôvodňujú úplné oslobodenie od súdnych poplatkov. Žiadala priznať oslobodenie od súdnych poplatkov a napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť.

Napadnutým uznesením zo dňa 08. 08. 2011, č. k. 25C/236/2007-430 súd prvého stupňa nepriznal odporkyňi oslobodenie od súdnych poplatkov. Rozhodnutie odôvodnil ustanovením § 138 ods. 1 OSP a zistil, že odporkyňa poberá invalidný dôchodok v sume 200,70 eura a dávku v hmotnej núdzi vo výške 30,85 eura. Od začiatku súdneho konania bola odporkyňa zastúpená právnu zástupkyňou a teraz právnym zástupcom, ktorému uhradila 900 eur odmenu za právne zastupovanie. Odporkyňa na pojednávaní uviedla, že ak by súd rozhodol, že má vyplatiť navrhovateľa z domu, tak by ho vyplatila, na čo má k dispozícii finančné prostriedky. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že finančné a majetkové pomery odporkyne nie sú také, ktoré by odôvodňovali oslobodenie od súdnych poplatkov a ktoré by bránili prístupu k uplatňovaniu jej práv v súdnom konaní, preto jej oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal.

Proti tomuto uzneseniu podala odporkyňa odvolanie, odôvodnila ho tým, že je invalidná dôchodkyňa, pričom jej mesačný príjem pozostáva z invalidného dôchodku vo výške 200,70 eura a dávky v hmotnej núdzi vo výške 30,85 eura. Trovy právneho zastúpenia za ňu uhradila jej dcéra C. W., ktorá jej ich požičala s tým, že jej ich vráti. Pokiaľ uvádzala, že má k dispozícii finančné prostriedky na vyplatenie navrhovateľa z domu, nemala na mysli jej finančné prostriedky, ale finančné prostriedky jej dcéry C. W., ktorá by jej ich v prípade, že by súd právoplatne rozhodol tak, že má vyplatiť navrhovateľa z domu, finančné prostriedky požičala. Ona žiadne finančné prostriedky nevlastní. Z uvedených dôvodov navrhla napadnuté uznesenie zmeniť a priznať jej oslobodenie od súdnych poplatkov.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací rozsudkom zo dňa 12. 10. 2011, č. k. 5Co/246/2011, 5Co/247/2011, 5Co/248/2011 napadnutý rozsudok zmenil, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 16. júna 2011, č. k. 25C/236/2007-419 zmenil a napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 8. augusta 2011, č. k. 25C/236/2007-430 potvrdil. Odvolací súd dospel k záveru, že súd prvého stupňa pri vyporiadavaní BSM účastníkov konania postupoval v zmysle § 149 ods. 1 a 3 a § 150 Občianskeho zákonníka a správne ustálil, čo všetko tvorí bezpodielové vlastníctvo bývalých manželov, t. j. čo je predmetom vyporiadania, stotožnil sa aj so záverom súdu prvého stupňa ohľadne rovnosti podielov účastníkov konania pri vyporiadaní, avšak dospel k záveru, že keďže predmetnú nehnuteľnosť nielen od zániku bezpodielového spoluvlastníctva do jeho vyporiadania, ale už aj niekoľko rokov pred zánikom manželstva účastníkov konania užívala výlučne odporkyňa, ktorá aj sama uhrádzala náklady spojené s užívaním nehnuteľnosti, zabezpečovala jej údržbu a čiastočne ju aj rekonštruovala a nehnuteľnosť má byť prikázaná do jej vlastníctva, dospel k záveru, že pri vyporiadaní je potrebné vychádzať z ceny

nehnutelností v dobe zániku ich BSM bez ohľadu na jej cenu v dobe vyporiadania. Z uvedených dôvodov odvolací súd pri vyporiadani vychádzal z ceny predmetnej nehnuteľnosti v sume 50.000 eur, a preto napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP zmenil. Hrubá masa BSM potom predstavuje sumu 50.232,36 eura (hodnota nehnuteľnosti 50.000 eur + hodnota hnutelných vecí 232,36 eura) a podiel každého z účastníkov predstavuje 25.116,18 eura (50.232,36 : 2). Pri vyporiadani BSM tiež treba zohľadniť sumu 1.659,70 eura, ktorá predstavuje investície do majetku navrhovateľa (investície do zhodnotenia nehnuteľnosti navrhovateľa 663,88 eura + suma vyplatená príbuzným navrhovateľa za účelom vyporiadania dedičstva 995,82 eura). Navrhovateľ teda má dostať sumu 25.116,18 eura, pričom mu boli prikázané hnutelné veci v sume 132,78 eura. Jeho podiel je potom o 24.983,40 eura menší (25.116,18 - 132,78) ako by mal mať, avšak po započítaní polovice z investícií do jeho majetku (polovice z dôvodu, že v polovici prispel na svoj majetok sám zo spoločného majetku), teda sumy 829,85 eura (1.659,70 : 2) by mal navrhovateľ dostať ešte sumu 24.153,55 eura (24.983,40 - 829,85). Odporkyni bola prikázaná nehnuteľnosť v hodnote 50.000 eur a hnutelné veci v hodnote 99,58 eura, pričom mala dostať 25.116,18 eura, teda dostáva o 24.983,40 eura viac, ako by mala dostať (50.000 eur + 99,58 - 25.116,18). Aj u nej je však potrebné započítať sumu, ktorú vynaložila na výlučný majetok navrhovateľa, teda sumu 829,85 eura a hodnota, o ktorú bol odporkyni prikázaný majetok vo vyššej sume je 24.153,55 eura (24.983,40 eura - 829,85 eura), preto odvolací súd zaviazal odporkyňu vyplatiť navrhovateľovi titulom vyporiadania túto sumu.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal navrhovateľ dovolanie. Navrhol v napadnutej časti rozsudok odvolacieho súdu zmeniť tak, že hodnota nehnuteľností je v sume 69.700 eur a odporkyňa je povinná vyplatiť mu titulom vyporiadania sumu 34.003,55 eura. Namietol nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom pri stanovení ceny nehnuteľností prikázaných do výlučného vlastníctva odporkyne a tým aj určenia sumy titulom vyporiadania. Uviedol, že nebolo možné vychádzať z ceny nehnuteľností ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Poukázal pritom na ustálenú judikatúru NS SR. Namietal aj správnosť rozhodnutia odvolacieho súdu o trovách konania.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 19. júla 2012, č. k. 7Cdo 9/2012 rozsudok Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. októbra 2011, sp. zn. 5Co/246/2011, 5Co/247/2011, 5Co/248/2011 vo veci samej a v nadväzujúcich výrokoch o súdnom poplatku, o trovách konania a o trovách štátu zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie. Rozhodnutie odôvodnil tým, že súdna prax v Slovenskej republike je už ustálená v tom, že pri zisťovaní ceny nehnuteľnosti, ktorá tvorí predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, treba vychádzať z jej všeobecnej ceny určenej v závislosti od situácie na trhu s nehnuteľnosťami v danom mieste a čase, ku ktorému sa bezpodielové spoluvlastníctvo vyporiadava. Musí ísť preto o cenu, ktorá by predstavovala podiel bývalého manžela na nehnuteľnosti patriacej do zaniknutého bezpodielového spoluvlastníctva manželov, za ktorú by ju bolo možné predať. Zhodnotenie veci účastníkom v dobe zániku ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo zdrojov, ktoré netvorili toto spoluvlastníctvo, nemá vplyv na cenu, ktorú súd pre účely konania o vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva manželov stanoví (R ČR 11/01). Vychádzajúc z uvedeného nepovažoval právny záver odvolacieho súdu, podľa ktorého pri vyporiadani bezpodielového spoluvlastníctva účastníkov bolo treba vychádzať z ceny predmetných nehnuteľností ku dňu zániku bezpodielového spoluvlastníctva manželov za správny. Následne nemohla byť odvolacím súdom správne určená ani suma titulom vyporiadania podielov účastníkov konania a ani výška súdneho poplatku. Preto Najvyšší súd SR rozsudok odvolacieho súdu vo veci samej a v nadväzujúcich výrokoch o súdnom poplatku, o trovách konania a o trovách štátu zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie.

Krajský súd v Nitre ako súd odvolací (§ 10 ods. 1 OSP) preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok postupom podľa § 212 ods. 1 OSP na nariadenom odvolacom pojednávaní (§ 214 ods. 2 OSP) a dospel k záveru, že súd prvého stupňa správne zistil skutkový stav veci a vec aj správne právne posúdil, avšak v dôsledku zmeny skutkového stavu po predchádzajúcom rozhodnutí odvolacieho súdu, zrušeného rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP zmenil, napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 16. júna 2011, č. k. 25C/236/2007-419 podľa § 221 ods. 1 písm. i) OSP zrušil a napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 8. augusta 2011, č. k. 25C/236/2007-430 podľa § 220 OSP zmenil.

Účastníci konania uzavreli manželstvo dňa 08. 04. 1978 a rozvedené bolo rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 15. 11. 2004, č. k. 12C/108/2004-15, právoplatným 24. 11. 2004. Po rozvode manželstva medzi účastníkmi konania k dohode o vyporiadaní BSM nedošlo, preto na základe návrhu navrhovateľa vyporiadaval bezpodielové spoluvlastníctvo manželov súd.

Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho zákonníka, zánikom manželstva zanikne i bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

Podľa § 149 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo, vykoná sa vyporiadanie podľa zásad uvedených v § 150 Občianskeho zákonníka.

Podľa § 149 ods. 3 Občianskeho zákonníka, ak sa vyporiadanie nevykoná dohodou, vykoná ho na návrh niektorého z manželov súd (ods. 3).

Podľa § 150 Občianskeho zákonníka, pri vyporiadaní sa vychádza z toho, že podiely oboch manželov sú rovnaké. Každý z manželov je oprávnený požadovať, aby sa mu uhradilo, čo zo svojho vynaložil na spoločný majetok, a je povinný nahradiť, čo sa zo spoločného majetku vynaložilo na jeho ostatný majetok. Ďalej sa prihliadne predovšetkým na potreby maloletých detí, na to, ako sa každý z manželov staral o rodinu, a na to, ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí. Pri určení miery pričinenia treba vziať tiež zreteľ na starostlivosť o deti a na obstarávanie spoločnej domácnosti.

Z citovaných ustanovení vyplýva, že Občiansky zákonník kladie v ustanovení § 149 Občianskeho zákonníka, pokiaľ ide o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva, na prvé miesto dohodu účastníkov a až potom, keď sa nerealizuje vyporiadanie týmto spôsobom, vykoná ho na návrh niektorého z manželov (bývalých manželov) súd. Ak zanikne bezpodielové spoluvlastníctvo manželov, jeho vyporiadanie sa vykoná podľa zásad uvedených v ustanovení § 150 Občianskeho zákonníka. Vyporiadaním sa určí, ktoré veci zostanú vo výlučnom vlastníctve každého zo spoluvlastníkov, prípadne ktoré zostanú v podielovom spoluvlastníctve a s akým podielom pre každého spoluvlastníka. Pri zisťovaní ceny vecí, ktoré tvoria predmet bezpodielového spoluvlastníctva platí zásada, podľa ktorej treba vychádzať z ceny, ktorú majú veci v čase vyporiadania bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Zabezpečenie rovnosti práv a povinností účastníkov občianskoprávných vzťahov zabezpečí iba také vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov, v ktorom v danom okamihu vyporiadania budú práva a povinnosti, ktoré prechádzajú na toho ktorého z bývalých manželov, zodpovedať majetkovým hodnotám, za ktoré je možné inak (v danom mieste a čase) tieto práva (povinnosti) nadobudnúť (rozsudok NS SR, sp. zn. 2Cdo 9/97- R 25/1998).

Aj zo zásady, že podiely manželov pri vyporiadaní sú v zásade rovnaké existujú výnimky. Stať sa tak môže za určitých okolností, riadne preukázaných v konaní, keď by súd dospel k záveru, že vzhľadom k tomu, ako sa každý z manželov staral o rodinu a ako sa zaslúžil o nadobudnutie a udržanie spoločných vecí, by vyporiadanie v rovnakom podiele nebolo spravodlivé a v takom prípade by pomer manželov pri vyporiadaní mohol byť určený aj iným spôsobom. Samotná okolnosť oddeleného hospodárenia účastníkov, hoci aj po dlhšiu dobu, však nemusí viesť k záveru o potrebe stanovenia rozdielných podielov účastníkov na majetku v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov, ak nie sú spoľahlivo zistené okolnosti ďalšie, pre ktoré sú predpoklady pre zvýhodnenie jedného z účastníkov oproti druhému (rozsudok NS ČR, sp. zn. 30 Cdo 1342/2002).

Odvolač súd, viazaný rozsahom a dôvodmi podaného odvolania, po preskúmaní napadnutého rozhodnutia, ako aj konania, ktoré mu predchádzalo, dospel k záveru, že súd prvého stupňa pri vyporiadavaní BSM účastníkov konania postupoval v zmysle § 149 ods. 1 a 3 a § 150 Občianskeho zákonníka a správne ustálil, čo všetko tvorí bezpodielové vlastníctvo bývalých manželov, t. j. čo je predmetom vyporiadania a správne dospel aj k záveru, že podiely účastníkov konania majú byť rovnaké, čo odporkyňa podaným odvolaním napádala. V konaní bolo vykonané rozsiahle dokazovanie na preukázanie pričinenia sa o nadobudnutie spoločného majetku. Z dokazovania vykonaného súdom

prvého stupňa je preukázané, že účastníci konania už od roku 1994 nežili v spoločnej domácnosti, pričom problémy v ich manželstve boli pre požívanie alkoholických nápojov navrhovateľom vo väčšom rozsahu. Z vykonaného dokazovania však nebolo jednoznačne preukázané také správanie sa navrhovateľa, ktoré by odôvodňovalo iné stanovenie podielov, preto sa so záverom súdu prvého stupňa odvolací súd v tejto časti stotožňuje a na dôvody jeho rozhodnutia odkazuje. Čo sa týka ďalšej skutočnosti, ktorú odporkyňa v odvolaní namietala, teda hodnoty nehnuteľnosti, z ktorej by súd pri vyporiadaní účastníkov konania mal vychádzať, odvolací súd, viazaný názorom Najvyššieho súdu SR vysloveným v jeho zrušujúcom rozhodnutí dospel k záveru, že aj túto otázku súd prvého stupňa správne posúdil, keď v súlade s ustálenou súdnou praxou v Slovenskej republike pri zisťovaní ceny nehnuteľnosti, ktorá tvorí predmet bezpodielového spoluvlastníctva manželov, vychádzal z jej všeobecnej ceny určenej v závislosti od situácie na trhu s nehnuteľnosťami v danom mieste a čase, ku ktorému sa bezpodielové spoluvlastníctvo vyporiadava a nezohľadnil zhodnotenie vecí účastníkom v dobe zániku ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov zo zdrojov, ktoré netvorili toto spoluvlastníctvo. Keďže však po rozhodnutí odvolacieho súdu rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 12. októbra 2011, č. k. 5Co/246/2012, 5Co/247/2012, 5Co/248/2012 a vyznačení právoplatnosti na tomto rozsudku dňom 16. 11. 2012 došlo medzi odporkyňou a jej dcérou C. W. dňa 04. 12. 2011 k uzavretiu kúpnej zmluvy, na základe ktorej došlo k prevedeniu vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam, zapísaným na LV č. XXXX, katastrálne územie S. A., parc. číslo 1472/339 o výmere 400 m² - zastavané plochy a nádvoria a rodinný dom súpisné číslo XXX na parcele č. 1472/339, na C. W., odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP vo veci samej zmenil a uvedené nehnuteľnosti už nevyporiadaval, pretože súd je pri rozhodovaní viazaný stavom, v čase vyhlásenia rozhodnutia (§ 154 ods. 1 OSP) a účastníci konania v čase rozhodovania odvolacieho súdu už nie sú zapísaní v katastri nehnuteľností ako vlastníci predmetných nehnuteľností.

V súvislosti s riešením otázky, či mali byť tieto nehnuteľnosti zahrnuté do BSM alebo pri vyporiadaní BSM mala byť vyporiadaná už iba ich hodnota (vzhľadom k tomu, že ich vlastníčkou je už dcéra účastníkov konania) a k navrhovateľom namietanej neplatnosti právnych úkonov (kúpnej zmluvy medzi odporkyňou a dcérou účastníkov konania C. W. a záložnej zmluvy medzi C. W. a Slovenskou sporiteľňou, a. s.), odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že jedným zo základných atribútov právneho štátu je princíp právnej istoty, ktorého súčasťou je aj dôvera subjektov práva v platné právo a ochrana nadobudnutých práv. V zmysle § 132 ods. 1 Občianskeho zákonníka možno vlastníctvo nadobudnúť okrem iných skutočností aj na základe kúpnej zmluvy, pričom nadobudnutie vlastníctva takýmto spôsobom má za následok zánik vlastníctva predchádzajúceho vlastníka. Keďže podľa § 243d ods. 2 OSP, právne vzťahy niekoho iného než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté, platí, že po zrušení rozhodnutia odvolacieho súdu dovolacím súdom nemôžu byť právne vzťahy niekoho iného ako účastníkov konania novým rozhodnutím dotknuté a to znamená, že pri posudzovaní právnych vzťahov niekoho iného ako účastníkov konania sa naďalej vychádza z pôvodného rozhodnutia a posúdenie platnosti alebo neplatnosti týchto vzťahov z hľadiska hmotného práva je na tomto novom rozhodnutí nezávislé. Tieto osoby nemôžu stratiť nadobudnuté práva a povinnosti len preto, že pôvodné rozhodnutie bolo zrušené a že právne vzťahy medzi účastníkmi boli v novom rozhodnutí upravené inak. Z uvedených dôvodov odporkyňa, ktorej boli predmetné nehnuteľnosti rozhodnutím Krajského súdu v Nitre ako odvolacieho súdu zo dňa 12. októbra 2011 prikázané v čase uzavretia kúpnej zmluvy so C. W., bola ako vlastníčka zapísaná v katastri nehnuteľností a ako vlastníčke jej prislúchalo jedno zo základných oprávnení vlastníka, a to oprávnenie nakladať s predmetom svojho vlastníctva, teda aj previesť vlastnícke právo slobodne a v celom rozsahu na iné subjekty, pričom toto oprávnenie jej nebolo nijakým právne relevantným spôsobom obmedzené. Ak teda v dobe, kým tento stav trval, teda do právoplatnosti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorým bolo zrušené právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, previedla svoje vlastnícke právo kúpnu zmluvou zo dňa 04. 12. 2011, na základe ktorej mal byť povolený vklad vlastníctva pre C. W., nepochybne disponovala existujúcim vlastníckym právom, teda bola skutočnou vlastníčkou. Právny záver navrhovateľa o neplatnosti tejto kúpnej zmluvy i následne uzavretej zmluvy o záložnom práve z dôvodu neexistencie prevádzaného práva, je preto nesprávny. Navrhovateľ vyvodil tento svoj záver z nesprávneho názoru na účinky právoplatného rozsudku súdu, keď vychádzal z toho, že odporkyňa nikdy nenadobudla vlastnícke právo. Pokiaľ však odporkyňa nadobudnuté vlastnícke právo platne previedla na inú osobu, treba pri posudzovaní účinkov rozsudku súdu, ktorým bolo zrušené právoplatné rozhodnutie vo veci vyporiadania BSM dať prednosť ústavnému princípu ochrany nadobudnutých práv, ktorý napokon možno vyvodiť z použitia ustanovenia § 243d ods. 2 OSP, v zmysle ktorého právne vzťahy niekoho iného

než účastníka konania nemôžu byť novým rozhodnutím dotknuté. Rešpektujúc tento princíp nemôžu tretie osoby konajúce v dobrej viere a spoliehajúce sa na platné právo stratiť nadobudnuté práva. Inak by bol totiž porušený aj princíp právnej istoty a vlastník by si nikdy nemohol byť istý svojím vlastníctvom, čo zjavne nezodpovedá chápaniu materiálneho právneho štátu (rozhodnutie NS SR zo dňa 18. 12. 2007, sp. zn. 4Cdo 274/2006).

Z uvedených dôvodov odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa podľa § 220 OSP zmenil, pričom zmena rozhodnutia oproti rozhodnutiu súdu prvého stupňa spočívala len v tom, že vzhľadom k tomu, že nehnuteľnosti, ktoré boli predmetom vyporiadania súdu už nie sú v spoluvlastníctve účastníkov konania, ale vo vlastníctve ich dcéry, na ktorú tieto nehnuteľnosti previedla odporkyňa, tieto nehnuteľnosti pri BSM nevyporiadaval, avšak vyporiadaval len ich hodnotu, pričom pri vyporiadaní (vychádzajúc z názoru NS SR uvedenom v zrušujúcom uznesení) vychádzal z hodnoty, akú určil súd prvého stupňa, teda zo sumy 69.700 eur a odporkyňu zaviazal zaplatiť navrhovateľovi titulom vyporiadania sumu 34.003,55 eura. Na tomto právnom závere nič nemení ani skutočnosť, že odporkyňa nehnuteľnosti predala dcére za nižšiu sumu.

O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 224 ods. 2 a § 142 ods. 2 OSP a vzhľadom k predmetu sporu, ktorým bolo vyporiadanie BSM účastníkov konania a úspechu oboch účastníkov v konaní, odvolací súd rozhodol, že žiadny z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Podľa § 138 ods. 1 OSP, na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

Z citovaného zákonného ustanovenia vyplýva, že pre oslobodenie od súdnych poplatkov súd musí skúmať pomery účastníka a tiež, či nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva.

V danej veci odporkyňa v priebehu konania požiadala o oslobodenie od súdnych poplatkov, o ktorom súd prvého stupňa rozhodol napadnutým uznesením zo dňa 8. augusta 2011 tak, že odporkyni nepriznal oslobodenie od súdnych poplatkov. Súd prvého stupňa pri rozhodnutí vychádzal z toho, že odporkyňa v priebehu konania uvádzala, že v prípade, že by nehnuteľnosť bola prikázaná do jej vlastníctva, má finančné prostriedky na vyplatenie navrhovateľa a v konaní bola zastúpená právnym zástupcom, ktorému zaplatila 900 eur, teda jej celkové majetkové pomery jej neodôvodňujú priznať oslobodenie od súdnych poplatkov. Odvolací súd po preskúmaní napadnutého rozhodnutia dospel k záveru, že toto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné podľa § 220 OSP zmeniť a odporkyni priznať oslobodenie od súdnych poplatkov. Vychádzal pritom z toho, že príjem odporkyne je dôchodok v sume 210 eur a dávky v hmotnej núdzi v sume 40 eur, teda jej mesačný príjem je len o niečo vyšší ako životné minimum na plnoletú fyzickú osobu, ktoré je od 01. 07. 2012 v sume 194,58 eura. Zohľadnil tiež skutočnosť, že navrhovateľke síce bola pri vyporiadaní BSM zohľadnená hodnota nehnuteľnosti v sume 69.700 eur, ktorú medzitým previedla na dcéru za sumu 24.000 eur, pričom podľa rozhodnutia súdu je povinná navrhovateľovi vyplatiť sumu 34.003,55 eura, teda vyššiu sumu, za akú predmetné nehnuteľnosti dcére predala. Z uvedených skutočností potom dospel k záveru, že celkové majetkové pomery odporkyne odôvodňujú oslobodenie od súdnych poplatkov, preto napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa č. k. 25C/236/2007-430 zo dňa 8. augusta 2011 podľa § 220 OSP zmenil a odporkyni oslobodenie od súdnych poplatkov priznal.

Podľa § 148 ods. 1 OSP, štát má podľa výsledkov konania proti účastníkovi právo na náhradu trov konania, ktoré platil. Ak sú u niektorého účastníka predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, náhrada trov sa proti tomuto účastníkovi zníži o rozsah, ktorý mu súd priznal.

Keďže odvolací súd priznal odporkyni oslobodenie od súdnych poplatkov, podľa § 221 ods. 1 písm. i) OSP zrušil i napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa zo dňa 16. júna 2011, č. k. 25C/236/2007-419, ktorým bola odporkyni uložená povinnosť zaplatiť súdny poplatok v sume 603,86 eura a z uvedeného dôvodu sa už výškou poplatkovej povinnosti odporkyne nezaoberal.

Z toho istého dôvodu, teda z dôvodu priznania oslobodenia od súdnych poplatkov odporkyni, odvolací súd podľa § 220 OSP zmenil aj rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti uloženia poplatkovej povinnosti účastníkom konania, keď povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Nitra súdny poplatok vo výške 2.147,50 eura uložil len navrhovateľovi a navrhovateľovi uložil aj povinnosť zaplatiť na účet Okresného súdu Nitra trovy štátu vo výške 688,62 eura, pozostávajúce z nákladov na vykonanie znaleckých posudkov za účelom zistenia ceny nehnuteľností.

Toto rozhodnutie bolo v senáte prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.